

Mikulás-este.

*Apró cipők az ablakokban,
Kint halk léptekkel jön az este.
A kályha furcsanagyot lobban.*

*Ijedt-boldog gyermekszemecskék.
Zümmögve mesélget a dajka.
Soha még ilyen puha estét...*

*A falon furcsa árnyak ingnak.
Jó lesz egy kicsit összebujni,
Mig a mese álomba ringat.*

— *Hófehérekét vén törpék őrzik...*
...*Seprőn repül gonosz boszorkány.*
— *»Jaj, nem egy krampusz leskelődik?«*

...*Borsót szemel Hamupipőke...*
Csillog holdszinű uj ruhája...
— *»Vajjon mit tesz a kis cipőmbé?«*

*Álomba hull a mese szárnya.
Künn fehér csend terül a házon,
Kék a fenyő elnyuló árnya...*

*A Tejut csendesesen lehajlik,
Lassan lépdel Mikulás bácsi.
Pszt! Már minden kiskisgyermek alszik!*

M. Juhász Margit.

Csak egy éjtszakára...

Fekete Janiék százada négy napi rettentő küzdelem után pihenőt kapott egy kis polyák faluban, karácsony napján. Elkvár-télyozták őket a rozoga viskókban. Amiről a fagyott lövészárókban ábrándoztak, valóra vált: béke honolt a szivekben a szent estén!...

Kemény István bácsi szelid megbékéltséggel tömködté pipáját. Fekete Jani nagy buzgalommal merült bele a szalonnaszeletelésbe. Török Andris meg éppen a kulacsát kotyogtatta nagy fejösóválással s ugyancsak bosszus volt, hogy „nem tudott ráköszönteni a kis Jézuskára!”

Csendben voltak, amikor egyszerre topogás, zaj hallatszott kívülről. Valaki most veri le a havat a csizmájáról. Már nyílik is az ajtó. Apró lámpafény villan meg. A napos lesz az!

— Hamar! hamar! Járőrbe kell menni a zászlós urral!

Egymásra néz a három meglepett vitéz.

— Ej, ej, erre nem is gondoltunk!

— De azért regula a regula, hogy kövessük!

Felkészültek. Rákerült a batyu a hátra, vállon már a puskas nagyokat csusszanva másztak a kis fatemplom felé, ahol gyülekeztek. A zászlós ur már magyarázta is, hogy ellenséget jelennek a környékről a figyelők. Jó lesz felkutatni a vidéket!

— No, éppen karácsony szent estéjére való foglalkozás ez! Ej, ej!

Csak mennek, mennek a fehér, csendes éjtszakában. Nagyot roppan a bakancs alatt a hó.

Meg-megzörren egy-egy előrehajló faág, amint hozzáért a puskacsőve s hull, hull alá sűrűn a fehér hópihe könnyű röppe-néssel.

Odahaza már kigyultak a karácsonyfák. A zászlós ur — ő is amolyan őszes hadikatoná csak, — a gimnázista fiára gondol, aki éppen tegnap írta, hogy milyen jó volna, ha betoppánna édesapa karácsony estéjére... Valahogy ilyenféle gondolat járt mindegyik katoná fejében, mert nagyon lehorgasztott fejjel vizsgálták a havas ut fehérségét, mintha bizony volna ott sok látnivaló. Hát lehet is a hazaszálló léleknek s azon a hideg havon olyan meleg, verőfényes képek táncolhatnak, hogy Fekete Pistának, aki éppen most ölelte magához otthon kis szőszke Jucika lányát, még a könnye is kicsordul rá a fájdalmas gyönyörűségtől. Meg is ijedt a leperdülő könnycsepre, lopva oldalt néz, nem látta-e a komák közül valaki... Dehogyan látta, van mindenkinek ott a szíve mélyén elég látnivaló!

Szükra Jani meg, no nézd csak, hangosan gondolkozik:

— Kigyultak már a gyertyák a karácsonyfán?...

De alig mondta ki, kigyulladt ám egyszerre a harctér karácsonya is... Fény, fény után villan meg a fehér éjtszakában. De ezt a karácsonyi ünnepséget ugyancsak furcsa zene kíséri. Szüntelen fegyverropogás, gépfegyverzakatolás, ágyudörrenés.

A kis csapat egyszerre megáll. Ej, mi történhetik arra jobbra?... Nincs messze a vigalom, akkorákat robban az a sok muszka karácsonyi ajándék, hogy még szüreti mulatságnak is sok volna. No ugyan, bőviben van a muszka az ajándéknak! Annyi golyócukorkát is röpít a nagy csomagok mellett valamerre, hogy ha az a sok kis ölomdarab csakugyan cukor volna, odahaza, Bajmokon egy álló észtendeig reggeltől-estig elropogtathatná a gyerek.

Hát szemnek szép látvány, meg kell hagyni. De a lélek mégis elszomorodik rá. Az a sok felvillanó, majd kialvó fény nem púsza látványosság ám. Élet az, eleven élet, minden fénylobbanás egy-egy szükra emberi élet, minden kialvó fény talán egy-egy elmuló emberélet...

— Ej, mi lehet az? — találgatja a kis csapat a havas éjtszákában.

Ovatosan, vigyázva tapogatóznak előre. Erdő áll előttük, hatalmas, zöld fenyők, karácsonyi fehér misemondóruhában. Ott kell ám csak vigyázni.

A zászlós ur halkán adja ki a vezényszót: rajvonall! — és már haladnak is előre egyvonalban, a szomszéd a szomszédra vigyázva, hogy el ne szakadjanak egymástól.

Onnan jobbról csak nem szűnik a fény s a robajos karácsonyi üdvözlét.

Megy, megy a kis csapat. Ki tudja mióta? Az ágyuszó is elnémul, fény se lobban több.

Nagy szelíd, enyhe csend pihen az erdőben. A sok-sok karácsonyfa mozdulatlan tisztelettel áll s ünnepli a megszülető kis Jézuskát.

A zászlós ur előhuzza az óráját. Ej, éjfél felé jár az idő. Jó volna visszafordulni. Nincs erre ellenség.

És megindulnak hazafelé. A sorra nem ügyelnek. Előkerülnek a pipák, csendesen megindul a beszélgetés is. Tán nem volna szabad, tán nem elég az óvatosság, de most a zászlós ur is eltekint egy kicsit a szigorú parancstól... ma karácsony estéjén.

De az erdő csak nem akar véget érni. Csóválja fejét a zászlós ur. Nézné a térképet, de akármerre fordul, mindenfelé egyforma ez a nagy fehér erdő. Ki tudja itt, merre van észak, meg dél...

Fekete Pista úgy vélekedik, hogy jobbra kellene tartani, míg Szikra Jani határozottan emlékszik, hogy balra vissz az ut.

Megindulnak hát találomra, se jobbra, se balra, hanem egy harmadik irány felé.

Szerencse, hogy olyan szelíd, enyhe az idő. Tán csak a kéz fázik egy kicsit, de arra is jó ilyenkor a pipa, hogy felmelegdjék rajta a meggémberedett ujj.

Kerek tisztást ér el a kis csapat.

— Igen takaros kis hely. Középen meg azt a három kis fenyőt, mintha éppen karácsony estéjére állították volna oda az angyalkák.

— Eltévedtünk, fiuk! — szólal meg gondterhesen a zászlós.

Fekete Pista feltekint az égre, ahonnan — mindmegannyi karácsonyi csillagszóró — szípkáznak a virrasztó csillagok.

— Most van éjfél! — állapítja meg.

Ráhümmögetnek a többiek elgondolkozva.

— Most kezdődik odahaza az éjféli mise.

Elhallgatnak... s csak állnak némán, pipájukból nagyokat szippantva, messzejáró, messzelátó szemekkel. És egyszerre a zászlós ur kotorászni kezd a táskájában. A többiek figyelik. Ugyan mit akarhat? Ni! ni! Gyertyát vesz elő... Szép, hosszú szál darab! Szinte kár, hogy háromrészbbe vágja. A zászlós ur pedig odamegy a középső kis fához, — feltűzdeli rá: egyet a te-

tejébe, egyet jobbra, egyet balra. Sercen a gyufa s nemsokára három libegő-lobogó gyertyaláng ég a kis karácsonyfán.

Kemény István bátyám uram egészen elfelejtkezik róla, hogy hol van ő most... Az ő lelkében éppen most kezdődött el az éjféli mise... A plébános ur ott áll diszes ornátusban az oltárnál. Az orgonahang szárnyakon bug végig a templomon. Mindenki ráfigyel, rá, István bácsira, a templom előénekesére, hogy mikor kezd már...

És lassan, áhitattal felcsendül István bácsi mély, tiszta hangja ott, a lengyel erdő kis tisztásán, a kicsiny fenyő előtt:

— Csorda pásztorok, midőn Betlehemben!

A katonasípkák lekerülnek a fejeikről s most már kórusban éneklük:

— Csordát őriznek...

A harmadik versszaknál járnak, amikor jobbra és balra is megmozdulnak a faágak s egy-kettőre újabb csapat bukkan fel... Furcsa a sapkájuk!... S még egyszer annyian vannak, mint ők!

Kemény bácsi ajkán elnémul az ének... Fekete Pista fegyverhez kap, a zászlós kiáltani akar...

De nincs szükség rá... A muszka csapat vállra vett fegyverrel áll. Nincs azoknak támadó szándékuk. Csak a fát nézik, meg a lobogó gyertyákat nekifényesedett szemekkel.

Az egyik kérdez is valamit. Szikra Jani, a bunyevác gyerek mindjárt magyarázza a többieknek.

— Azt kérdezi, hogy karácsonyunk van-e? — Felel is neki egy igent.

Most megint valami olyant mond az orosz, hogy Szikra Jani egy lépést tesz hátra ijedtében.

— Azt mondja a muszka, hogy ugyan eltévedhattünk. Itt már mindenfelé orosz van!

Ijedten néz a kis magyar csapat egymásra.

— No, ez szomorú karácsonyi meglepetés!

Kis időre abba maradt a társalgás... csak nézik szótlanul a fát. A gyertyák nemsokára elégnék. Az egyik már ki is aludt.

Megint az orosz kezdi a szót... azt kérdi, hol vannak, minő faluban! Szikrának majd kitörik a nyelve, mégsem bír a polyák szóval. A zászlós ur segít neki: „Strzelcel!”

Most int az orosz s megindul. A többiek utána...

Mennek, mennek. Egyszerre kinn vannak az erdő szélén. Az orosz bemutat az éjtszakába, hogy csak menjenek mindenütt az árok mentén, egy óra alatt benni lesznek a faluban...

És szelid megbékéltséggel kezét fog a muszka a magyarral. Elválnak egymástól megértő barátsággal.

Urísten, miért is szállt a szívekbe a karácsony szent varázsa csak egy éjtszakára?...

Gyomlay László.